

Svarmpar 2019

Kontroll av resistenta parasiter i svenska fårbesättningar

Bakgrund

Att ha en fungerande strategi för parasitkontroll är nödvändigt för att bedriva en hållbar lammuppfödning med god djurvälstånd och hög avkastning. Olika betesstrategier används, men tillgång till effektiva avmaskningsmedel är fortfarande en grundförutsättning för framgångsrik parasitbekämpning. Detta gäller alla besättningar oavsett storlek och inriktning, och såväl ekologiska som konventionella besättningar.

Resistenta maskar överlever trots att fåret behandlats med normal dos av det aktuella avmaskningsmedlet. Inom projektet Svarmpar når vi lammproducenter med rådgivning om hur uppkomst av resistensproblem kan motverkas, hur spridning av uppkommen resistens minskas, samt hur besättningar med misstänkt resistens ska utredas och hur man ska agera vid konstaterad resistens.

Resultat

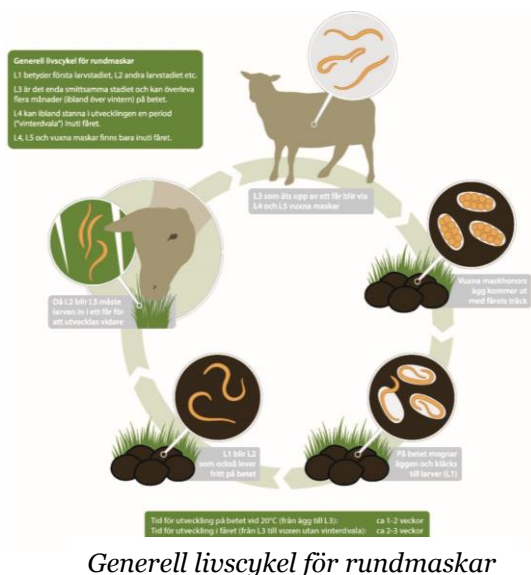
Mer än 3 300 träckprovsomgångar har legat till grund för gårdsanpassad rådgivning för att bekämpa mag-/tarmmaskar hos får under 2019. Att följa smittläget i besättningen via träckprover görs i större utsträckning i Sverige än i andra länder. Detta är viktigt eftersom en av förutsättningarna för att motverka uppkomst av resistens är att avmaska vid så få tillfällen som möjligt, det vill säga endast vid behov.

Provtagning för koll av parasiter

Under 2019 har rådet att ta fler individprover per träckprovsomgång som en anpassning till att besättningsstorlekarna i landet ökar, utvärderats inom projektet. Resultatet visar att när cirka 10 % av djuren provtas, ökar säkerheten i undersökningen.

Som ett första steg för att fånga upp resistensproblem kan man utföra en så kallad behandlingskontroll genom ett uppföljande träckprov sju till tio dagar efter avmaskning. Detta gjordes vid drygt 100 tillfällen under 2019. Att konstatera eller avfärda resistensmisstanke mot avmaskningsmedel kräver mer arbete. Vid en resistensundersökning med hjälp av metoden FECRT (faecal egg count reduction test)

tas träckprov från cirka femton individer före avmaskning samt från tio av dessa individer sju till tio dagar efter avmaskning. På detta vis kan man räkna ut avmaskningseffekten. Enligt FECRT föreligger resistens när mer än fem procent av äggutskiljningen kvarstår efter behandling. Under det gångna året gjordes 14 resistensutredningar och i fyra nya besättningar påvisades resistenta maskar. Det är i huvudsak ägg från den stora magmasken, *Haemonchus contortus*, som finns kvar efter avmaskning när resistens förekommer.

Diskussion

Resistens påvisades i fyra nya besättningar i landet under 2019. Det är ungefär samma antal som under 2015 till 2018 då två till sju besättningar med resistens påvisats per år. Detta tyder på ett extremt bra resistensläge jämfört med de flesta andra länder med stor lammproduktion, och en situation som är väl värd att försöka bevara.

Situationen med ett ständigt ökande antal besättningar med stora magmasken som är resistent mot ivermektin- visar dock att resistensläget har försämrats under det senaste decenniet. I Sverige konstaterades, med FECRT, ett unikt gott resistensläge 2007 då endast två av 45 besättningar visade tecken på resistens hos stora magmasken, och då mot bensimidazoler, BZ. Däremot fungerade ivermektin i alla besättningar. Det är dessa två substansgrupper av avmaskningsmedel till får som idag finns registrerade i landet. Det finns dock behov av nya data för att fastställa dagsaktuellt läge. En ny systematisk undersökning av resistensläget hos fårens parasiter står följaktligen högt på önskelistan.

Samverkan för enhetlig och uppdaterad rådgivning för att förebygga resistensutveckling och hantera såväl utredningar som uppkomna problem med resistens är av stor vikt. Ämnet är komplext och föränderligt, vilket kräver kontinuerligt arbete med både sammanställningar och aktiviteter ute i besättningar och i branschen. Där fyller gruppen Sampar, med representanter från Sveriges Lantbruksuniversitet, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, VÄXA Sverige och Gård & Djurhälsan, en stor funktion och möjliggör samstämmighet inom landet och förankring internationellt. Under 2019 har gruppen arbetat fram och lanserat en nationell strategi för användning av avmaskningsmedel i syfte att motverka resistensutveckling.